

DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF ACCOUNTING REGULATIONS

RAZVOJ MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U KONTEKSTU RAČUNOVODSTVENE REGULATIVE

KRAJACIC, Damir

Abstract: *Development of small and medium enterprises is influenced by accounting regulations. Implementation of accounting regulations generates administrative costs which can constitute unnecessary administrative burdens, thus having impact on competitiveness. According to the approach of the European Commission, competitiveness of European companies should be improved by reducing the administrative burdens of existing regulations based on exemptions of a certain small and medium-sized entities from various financial reporting obligations. From the above stated, it is to be concluded that the Croatian Financial Reporting Standards introduced recently would not give such benefits to the Croatian small and medium enterprises.*

Key words: *Administrative burden, competitiveness, small and medium entities, micro entities*

Sažetak: *Računovodstvena regulativa utječe na razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Primjena računovodstvene regulative stvara administrativne troškove koji mogu prerasti u nepotrebno prekomjerno administriranje te na taj način utjecati na konkurentnost. Prema pristupu Europske Komisije, konkurentnost europskih kompanija trebala bi se unaprijediti rasterećivanjem od prekomjernog administriranja temeljenog na oslobađanju od različitih obveza financijskog izvještavanja određenih malih i srednjih kompanija. Na osnovi prethodno iznijetog može se konstatirati da nedavno usvojeni Hrvatski standardi financijskog izvještavanja ne pružaju takve pogodnosti hrvatskim malim i srednjim poduzetnicima.*

Ključne riječi: *Prekomjerno administriranje, konkurentnost, mali i srednji poduzetnici, mikro poduzetnici*



1. Uvod

Raspolaganje pouzdanim i kvalitetnim informacijama nužan je preduvjet za ispravno poslovno odlučivanje na mikro i makro razinama. Međutim, omogućavanje postojanja takvih informacija košta, jer podrazumijeva trošenje vremena i drugih resursa. U tom kontekstu je razborito prosuđivati je li trošak potreban za osiguranje postojanja neke informacije manji od štete koja bi mogla nastati kada ne bi bilo te informacije. Stoga, ako se može pouzdano procijeniti da bi šteta bila veća od troškova potrebnih za postojanje neke informacije, tada je i razumno poduzimati sve što je potrebno da bi se njome pravodobno raspolagalo. U protivnom informacija postaje sama sebi svrhom, a postupak njezinog stvaranja predstavlja rasipanje resursa u pukom administriranju.

Teret pripremanja informacija relativno više pogađa manje poslovne subjekte jer oni raspoložu i manjim resursima. Zbog toga njihova konkurentna sposobnost slabi znatno jače ako ih se optereti jednakim ili sličnim zahtjevima kakve u vezi s osiguravanjem informacija imaju veći poslovni subjekti. Svijest o nužnosti rasterećivanja svih kompanija, a naročito malih i srednjih, od nepotrebnog administriranja najjače je izražena u Europskoj uniji, a mjere koje se poduzimaju od 2007.godine velikim se dijelom odnose na problematiku financijskog izvještavanja.

2. Računovodstvena regulativa – izvor mogućih ušteda

"Trend pojednostavljivanja pravila financijskog izvještavanja za subjekte čijim se glavničkim ili dužničkim vrijednosnim papirima ne trguje javno, započeo je u 2003. godini kada je Komitet za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) odobrio realizaciju projekta kreiranja Međunarodnih računovodstvenih standarda za male i srednje poduzetnike. S realizacijom tog projekta nastavio je i njegov slijednik – Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), ali ga nije okončao u prvobitno planiranom roku" (Krajačić, 2008). Ti standardi, poznati i pod skraćenim izvornim nazivom – IFRS for SMEs, nisu usvojeni do vremena nastanka ovog napisa vjerojatno i zbog nepovoljne ocjene koju je izrazila Europska unija o nacrtu tih standarda. Naime, u dokumentu Komisije EU objavljenom 10.7.2007. s naslovom Communication from the Commission on the simplified environment for companies in the areas of company law, accounting and auditing, konstatira se da se prihvaćanjem predloženih standarda ne bi značajnije pojednostavili uvjeti poslovanja europskih malih i srednjih kompanija. Takva ocjena zasnivala se na činjenici da su predloženi standardi temeljeni na uvjetima kakvi uobičajeno postoje u kompanijama s 50 zaposlenika, dok većinu kompanija u EU na koje bi se odnosili spomenuti standardi čine kompanije sa znatno manjim brojem zaposlenika.

Komisija je mogla dati odgovarajuću ocjenu na osnovi saznanjima stečenim tijekom pripremanja svog projekta pojednostavljivanja regulative za male i srednje poslovne subjekte koji se slučajno vremenski poklopio s pojavom nacrtu spomenutih standarda. Stoga je zaključila da se značajnije smanjenje troškova administriranja može postići, između ostaloga, uvođenjem mikro kompanija, kao nove skupine u klasifikacijama kompanija prema IV. Direktivi, koje ne bile obvezne primjenjivati računovodstvene

direktive EU. U tom smislu je predložila definiciju mikro kompanija prema kojoj su to one s manje od 10 zaposlenih, zbrojem bilance manjim od 500.000 EUR-a i prihodom manjim od 1,000.000 EUR-a. Nedavno objavljeno statističko istraživanje pokazuje da je u 27 država EU, na kraju 2005. godine, bilo oko 18,04 milijuna mikro kompanija koje su činile 91,8% svih kompanija nefinancijskog sektora što je zajedno sa srednjim i malim kompanijama činilo 99,8% od 19,65 milijuna svih kompanija iz tog sektora (Schmiemann, 2008).

Izuzimanjem mikro kompanija u EU iz djelokruga svih računovodstvenih direktiva one bi bile oslobođene od obveze sastavljanja, objavljivanja i revidiranja financijskih izvještaja što bi im omogućilo primjenjivanje samo onih pravila koje utvrde nacionalne porezne vlasti. Takav pristup je jedno od mnogih mogućih rješenja za realizaciju ambicioznog akcijskog programa kojeg je Komisija započela u studenom 2006. s ciljem smanjivanja prekomjernog tereta administriranja kojem su izložene europske kompanije, a koji bi u konačnici trebao do 2012.godine rezultirati 25% smanjenjem tog tereta. Sadržaj tog programa usmjerenog na pojednostavljivanje regulative za sve kompanije, a poglavito za male i srednje, objavljen je 21.1.2007. u dokumentu s naslovom - Action Programme for Reducing Administrative Burdens in the European Union. U njemu su, između ostalog, dane smjernice za identificiranje, mjerenje i smanjivanje informacijskih obveza europskih kompanija, predložena metodologija za mjerenje troškova i načela za smanjenje prekomjernog administriranja, utvrđena prioritetna područja za koja treba obaviti mjerenja i rasterećivanja te predložene žurne mjere. Nastao je sintetiziranjem rezultata mnogih prethodno provedenih analiza i istraživanja. Primjerice, već je u dokumentu Komisije EU s naslovom - Measuring administrative costs and reducing administrative burdens in the European Union, objavljenom 14.11.2006., konstatirano kako je nužno razlikovati administrativne troškove (oni koji nastaju u vezi s informacijama koje bi se prikupljale čak i kada to ne bi bilo zakonska obveza), od troškova prekomjernog administriranja (oni koji nastaju u vezi s prikupljanjem informacija samo stoga što je to nametnuto nekim propisom). Smanjivanjem broja nebitnih zahtjeva izvještavanja pruža se mogućnost osoblju kompanija da više vremena posveti osnovnim poslovnim aktivnostima što može smanjiti proizvodne troškove i omogućiti ostvarivanje dodatna ulaganja i inovacije te time povećati produktivnost i cjelokupnu konkurentnost.

U vezi s problematikom troškovne strane financijskog izvještavanja obavljeno je u EU nekoliko ispitivanja radi utvrđivanja učinaka koji nastaju ispunjavanjem obveza propisanih računovodstvenih direktiva EU. Detalji o jednom od njih mogu se pronaći u dokumentu DG MARKT-a objavljenom u srpnju 2007. s naslovom Study on administrative costs of the EU Company Law Acquis – Final Report. U njemu je konstatirano kako bi se samo, primjerice, izuzimanjem mikro i malih kompanija od obveze sastavljanja skraćene bilance moglo uštedjeti oko 6,4 milijarde EUR-a.

Iznenadujuće je da se o svim prethodnim činjenicama nije dovoljno vodilo računa pri donošenju novog Zakona o računovodstvu u 2007.godini, što bi inače bilo za očekivati s obzirom da je u tijeku usklađivanje našeg zakonodavstva s pravnim stečevinama EU. Spomenuti Zakon je omogućio uvođenje Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, temeljenih na Međunarodnim standardima financijskog

izvještavanja i IV. i VII. Direktivi EU, što malim i srednjim obveznicima financijskog izvještavanja može stvarati troškove prekomjernog administriranja.

Stoga je autor ovog napisa pokrenuo u 2008. godini istraživanje mogućih ušteda ostvarivih pojednostavljivanjem naših postojećih pravila financijskog izvještavanja za mikro poduzetnike, jer je i istraživanje u EU, pokazalo da se u tom segmentu mogu očekivati najveće uštede.

Pošto nije postojao podatak o broju naših poslovnih subjekata koji bi, prema predloženim kriterijima Komisije, spadali u kategoriju mikro poduzetnika, autor je naručio od Financijske agencije posebnu obradu svih obrazaca godišnjih financijskih izvještaja subjekata iz nefinancijskog sektora.

Prema rezultatima te obrade je sa stanjem na 31. prosinca 2007. godine poslovalo 62.606 poduzetnika koji su ispunjavali uvjete iz ranije navedene definicije mikro poduzetnika i činili su 74,95% od ukupnog broja poduzetnika iz nefinancijskog sektora odnosno 76,85% od svih malih poduzetnika iz tog sektora.

Već se samo na osnovi podatka o broju mikro poduzetnika može zaključiti kako ima smisla nastaviti s daljnjim istraživanjem jer brojnost subjekta indicira da bi se pojednostavljivanjem pravila financijskog izvještavanja mogle ostvariti značajne uštede. Međutim, da bi se mogli procijeniti ukupni troškovi administriranja koji nastaju tih poduzetnicima temeljem naše postojeće računovodstvene regulative, a koji bi bili usporedivi s istovrsnim podacima EU, trebat će primijeniti metodologiju EU poznatu pod izvornim nazivom – EU Standard Cost Model Methodology ili skraćenicom EU SCM.

Prema spomenutoj metodologiji se ukupni troškovi administriranja utvrđuju uzimajući u obzir procjene prosječnih utrošaka vremena za pojedinačne zadatke kojima se ispunjavaju određene informacijske obveze, kao i prosječnu cijenu rada za tu jedinicu vremena. Pri procjenjivanju prosječnog utroška vremena ne uzima se u obzir samo vrijeme potrebno za neposredno izvršavanje obveze, nego, primjerice, i vrijeme koje je potrebno izvršitelju kako bi se pripremio tako da može ispravno ispuniti pojedinu informacijsku obvezu.

Upravo zbog toga procjenu ušteda koje bi se mogle postići kod nas pojednostavljivanjem naše postojeće računovodstvene regulative nije moguće obaviti tako što bi se preuzeli od EU podaci o prosječnim utrošcima vremena. Naime, prosječno vrijeme koje je potrebno našim izvršiteljima da bi se pripremili za pravilno ispunjavanje informacijskih obveza je nužno duže od onog potrebnog europskim izvršiteljima, jer za razliku od europskih izvršitelja koji trebaju trošiti vrijeme samo da bi se pripremili za ispunjavanje zahtjeva sadržanih u IV. i VII. Direktivi EU, našim izvršiteljima je potrebno i dodatno vrijeme za proučavanje onih dijelova Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja koji su preuzeti u Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja, a koji stvaraju i dodatne informacijske obveze.

Drugim riječima, utrošak vremena našeg poduzetnika, neovisno o tome je li mikro, mali ili srednji, mora biti veći jer uključuje vrijeme utrošeno u treningu za primjenu pravila iz spomenutih direktiva EU i vrijeme utrošeno za trening za primjenu pravila sadržanih u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su preuzeti u

Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. Već samom tom činjenicom on je u nepovoljnijem položaju od svojih konkurenata iz EU.

3. Zaključak

Financijsko izvještavanje, osim što omogućava dobivanje informacija, stvara i troškove. Eliminiranje obveze pripremanja i/ili objavljivanja informacija koje za korisnike nemaju posebnu važnost, predstavlja rasterećivanje od prekomjernog administriranja kojim se jača konkurentna sposobnost poslovnih subjekata. Smanjenje tereta prekomjernog administriranja uvjetovanog primjenom pravila financijskog izvještavanja može stvoriti značajne uštede kroz pojednostavljivanje tih pravila.

Istraživanje koje je započeo autor po uzoru na istovrsna provedena u EU, pokazuje da se već u ovoj etapi može pretpostaviti, na osnovi brojnosti naših mikro poduzetnika, kako bi se i kod nas moglo očekivati postizanje značajnih ušteda ako bi se omogućilo pojednostavljivanje postojećih pravila financijskog izvještavanja.

4. Literatura

Commission of the European Communities (2007). Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Action Programme for Reducing Administrative Burdens in the European Union COM(2007) 23 final, *Dostupno na*: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0023:FIN:EN:PDF>, *Pristup*: 14-04-2008

Commission of the European Communities (2007). Communication from the Commission on the simplified environment for companies in the areas of company law, accounting and auditing COM(2007) 394 final, *Dostupno na*: <http://eurlex.europa.eu/Result.do?idReq=3&page=9>, *Pristup*: 14-04-2008

Commission of the European Communities (2006). Commission working document – Measuring administrative costs and reducing administrative burdens in the European Union COM(2006) 691 final, *Dostupno na*: http://eur-lex.europa.eu/RECH_do, *Pristup*: 14-05-2008

Internal Market and Service Directorate General (DG MARKT) (2007). Study on administrative costs of the EU Company Law Acquis – Final Report, *Dostupno na*: http://ec.europa.eu/internal_market/company/simplification/index_en.htm, *Pristup*: 14-04-2008

Krajačić, D. (2008). Osvrt na Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. *Financije i porezi*, svibanj 2008. str. 22.-27., ISSN 1845-0814

Schmiemann, M. (2008). Enterprises by class – overview of SMEs in the EU, *Eurostat Statistics in focus*, 31, str. 1.-7., ISSN 1997-0316